

Ishaja vsake srede. — Naročnina: za celo leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za inozemstvo za celo leto 50 Din. — Inserati po tarifi. — Pismenim vprašanjem naj se priloži snamke za odgovor. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. — Plača in toči se v Ljubljani. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ulici št. 7. — Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni branilnici št. 14.194.

Kmet je steber vsega!

Dandanes svet tudi pri nas ne govori skoro o ničem drugem kakor o gospodarski krizi in v pogovorih in časopisju se pojavlja nebroj predlogov za omiljenje gospodarske krize ali pa celo za njeno rešitev. Ljudje predlagajo nižje davke, drugi odpust omoženih uradnic iz javnih služb, tretji splošno znižanje plač — vsak predlaga pač to, kar mu leži najbolj na srcu, da reši — sebe! Mi se danes v podrobno razmotrivanje vseh teh malih vprašanj nimamo namena spuščati, ampak si hočemo ogledati krizo, kakršna je pri nas z drugega vidika in pogledati, kaj nas sedanja kriza uči za bodočnost.

So ljudje, ki na številke, ki jih kaže statistika, ne dajo mnogo, češ da so te številke itak netočne. To mnenje pa ne drži na celi črti. Mogoče statistika nima vedno prav do zadnje pike, toda v glavnem pa ima je prav. In ta statistika nam pove, da tvori ogromno večino prebivalstva v naši državi kmet; kmetov, oziroma ljudi, ki žive samo od dela na polju, je v naši državi okoli 80 odstotkov!

To je suho dejstvo in dejstev ne sme prezirati noben politik in noben narodni gospodar, če noče zaiti na napačna pota in če noče priti do napačnih zaključkov.

Drugo dejstvo: Kmet ne pripravlja in ne prideluje hrane samo za sebe in svoje, ampak za vse! Brez kruha ne more živeti ne najbolj siromašen delavec, pa tudi ne najdebelejši bankir! Denar je lepa reč, ampak denar brez kruha ni nič! Kruha (v najširšem pomenu besede) pa kmet ne more pripravljati za vse, če nima za svoje delo potrebnih sredstev. Teh sredstev pa naš kmet danes nima in to je tretje važno dejstvo, preko katerega ne more noben narodni gospodar.

Če hoče kmet delati, mora imeti hrano — to ima, boljše ali slabše. Imeti pa mora tudi obleko, imeti mora obuvalo, imeti mora orodje — vsega tega pa kmet danes nima, vsaj toliko ne, kolikor potrebuje. A zakaj tega nima? Ker stvari, ki jih ne izdeluje sam, ne more kupiti! To je četrto dejstvo. Cena kmečkih pridelkov je padla, cena industrijskih izdelkov pa skoro nič — odtod kriza in v tem je kriza! In sicer kriza, ki ne zadene le kmeta, ampak še bolj industrijo in obrt, kajti še tako dobro organizirana fabrika ni nič vredna, če ne more svojih izdelkov prodati!

To se pravi z drugimi besedami: V državi, kjer je ogromna večina kmetov, je »mrtva« tudi industrija, če je »mrtev« kmet. Tudi preko tega dejstva ne more nihče, ampak je treba ž njim računati. Kajti da bi pri nas imeli v dogljednem času kedaj industrijo, ki bi z izvozom svojih izdelkov v tuje agrarne države redila kmeta pri nas doma — na to ne moremo misliti še nekaj stoletij ne!

Iz povedanega pa sledi, da mora industrija pri nas doživeti krizo, čim jo doživlja kmet, kajti naša industrija je navezana na domači odjem in ne na odjem v tujini.

Našteti dejstev, ki jih noben poznavalec razmer ne more tajiti, pa naša »domača« (?) industrija kar noče in ne more priznati in še manj se hoče po njih ravnati in izvajati iz golih in suhih dejstev potrebne posledice. Naša industrija in za njo stoječi bančni kapital pozna samo svoje delnice in hoče, da neso delnice vedno enako visoke dobičke, pa naj bodo časi dobri ali slabi, ali pa naj bo vrednost denarja nizka ali pa visoka... To pa je usodna gospodarska napaka, kajti vsak ve iz lastne izkušnje, da njiva ni vedno enako vredna in tudi travnik ne in tudi hiša ne in fabrika ne, ampak se »cena« naštetih predmetov vedno ravna po donosu!

Razumljivo je, da se industrija brani. Brani pa se najbolj v zaupanju na svojo organizacijo, ki ne popušča in ne odneha. Organizacija pa pravi: Kdor hoče imeti naše blago, ga bo že plačal — mi hočemo pa imeti svoj neizpremenjeni dobiček...

Tisti pa, ki ni organiziran ali pa prav malo in pa prav slabo organiziran, je naš kmet! In zaradi silno pomanjkljive svoje stanovske in gospodarske organizacije je najštevilnejši naš pridobitni sloj kar na milost in nemilost izročen industriji in za njo stoječemu bančnemu kapitalu.

Če bi imeli kmetje pri nas le nekoliko tako močno svojo gospodarsko organizacijo kakor jo imajo n. pr. Čehi, bi bile stvari vse drugačne: krepka kmetška gospodarska organizacija bi z lahkoto sama ustanavljala

svoja industrijska podjetja, kolikor jih rabi (kakor na Češkem), zasebna industrija pa naj išče svoje dobičke, kjer jih hoče!

Današnja gospodarska kriza ni torej le posledica splošne gospodarske krize, ki je zajela tudi nas, ampak je v veliki meri le posledica tiste strahovite razcepljenosti, ki vlada med kmeti žalibog še danes. Danes vidi vsak lahko na svoje oči, kam nas je pripeljala politična demagogija onih ljudi, ki so kmete cepili in razdvajali zaradi nekakšnih »političnih idej« na sto sovražnih si taborov namesto, da bi bili kmete družili ne za politično izkoriščanje kmetških glasov, ampak za gospodarski napredek in za gospodarsko moč kmeta!

Gospodarsko združenje in enotna gospodarska organizacija vsega kmetškega prebivalstva proti kmetu nasprotnim gospodarskim organizacijam — to mora biti naš program za bodočnost. V deželi, kjer sloni vsa gospodarska moč na kmetških ramah in na kmetškem delu ne more biti drugače kakor da je kmet gospodar v vseh ozirih.

Ampak složen mora biti kmet, složen!

Le pogledjte druge stanove, na primer tiskarje. Ti imajo silno močno stanovsko enotno organizacijo. Ta organizacija nikomur ne brani biti Sokol, tudi nikomur ne brani hoditi v cerkev in vsak lahko govori jezik, katerega hoče — toda če se gre za ureditev plač, takrat so vsi člani te organizacije samo tiskarji! Zato pa imajo tudi uspehe. Sedaj pa pogledjte na kmete — človeka kar srce boli, ko gleda tisto brezumno klanje za neka »načela« na silno škodo enotne in skupne kmetške gospodarske organizacije!

To se mora izpremeniti, in dokler kmet ne bo trdno organiziran kot kmet, ne bo rešen gospodarskih kriz.

Sestanek in delo parlamenta

Od 7. t. m. dalje se vrši v Beogradu prvo zasedanje novega jugoslovanskega parlamenta, ki je bil izvoljen z narodnimi volitvami 8. novembra. Po skoro triletnem parlamentarnem mrtvilu je to velik politični dogodek, ki mu z vso pažnjo sledi ne le domovina, temveč tudi inozemstvo.

Prva dela Narodne skupščine so zaenkrat še nepopolna. Pričela pa bodo takoj v januarju, ko se bo k zasedanju sestala tudi senatorska zbornica, izvoljena 3. januarja 1932.

Prvo zasedanje narodnih poslancev je otvoril najstarejši med njimi prof. Vekoslav Spinčić, ki je z iskrenim govorom pozdravil zbrane narodne poslance ter jih obenem pozval k delu, ki jim ga je naložil ob volitvah ves narod ter jim tako dal usodo svojih bodočih dni v roke.

Po otvoritvi in v nadaljnjem delu so bile v prvi vrsti na dnevnem redu verifikacije poslanskih mandatov. Obenem pa se je tudi že sestavljal program in pravila novega poslanskega kluba, ki se je konstituiral naslednje:

Za predsednika poslanskega kluba je bil izvoljen minister brez portfelja Nikola Uzunović, za podpredsednike pa Lovro Petovar, Ilija Mihajlović, Juraj Demetrović, Milovan Lazarević, Karlo Kovačević, za tajnike Mihajlo Živančević, dr. Gjuro Levšić, Milan Mravlje, Mustafa Mušavić, za blagajnika Gavro Trpković, za njegovega namestnika pa Arta Hotiris.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni Dragan Kraljević, Velimir Malančev, Gliša Tadić in Čeda Zaharić.

V glavni odbor so bili izvoljeni Vekoslav Spindler, Janko Barle, dr. Matej Perić, dr. Svetislav Popović, Milan Djuković, Dragutin Perko, dr. Nikola Nikić, Fran Schneider, dr. Šime Pršen, dr. Mirko Ivandekić, dr. Salih Baljić, dr. Ilija Šumenković, dr. Grga Angjellinović, dr. Slavko Šečerov, Vasilije Gržić, Mihajlo Jeftić, dr. Nikola Perić, dr. Nikola Subotić, dr. Dobrivoje Popović, Joca Selić, Miloš Katičić, Dragič Semlić, Milan Petković, Boško Zeljković, Vitomir Vidoković, Krsta Srezović,

Jakov Tomić, Milan aRdonić, dr. Gjuro Ostojić, Marko Petrović in Vlada Miletić.

Z ustanovitvijo enotnega poslanskega kluba je podana popolnoma enotna politična smer in delavnost.

Tudi verifikacijski odbor je do trenutka, ko pišemo to poročilo, malone popolnoma izvršil svoje delo ter overovil mandate poslancev. Iz naše banovine je bila vložena samo ena pritožba in sicer proti izvolitvi poslanca Alojzija Drmelja v krškem srezu. Pritožba pa je bila zavržena ter je odbor soglasno potrdil mandat poslanca Drmelja.

Medtem pa so vsi poslanci vršili že razne intervencije ter razpravljali o vseh najvažnejših vprašanjih in problemih. Predvsem so bila na dnevnem redu razna pereča vprašanja kmetškega in delavskega stanu.

Posebno važno delo pa je, da so se osnovala razne sekcije, katerih naloga je, podrobneje se baviti z vprašanji, ki spadajo v njih delokrog. Tako so bile doslej ustanovljene finančna, gospodarska, socialna in prosvetna sekcija, ki so se konstituirale naslednje:

Finančna sekcija: predsednik dr. Svetislav Popović, podpredsednik dr. Nikola Subotić, stalni poročevalec dr. Oto Gavrančič, tajnik Miloje Sokić.

Gospodarska sekcija: predsednik dr. Velizar Janković, prvi podpredsednik dr. Gjuro Šurmin, drugi podpredsednik Z. Stanojević, tretji podpredsednik Anton Cerar, prvi tajnik dr. Živan Lukić, drugi tajnik Nedeljko Praljak.

Socialna sekcija: predsednik dr. Miroslav Stojadinović, podpredsednik dr. Vjekoslav Miletić, tajnik Alojzij Pavlič.

Prosvetna sekcija: predsednik dr. Oto Gavrančič, podpredsednik Milan Djuković, tajnik Miljutin Jevtić.

Že v prvih dneh je bilo delo sekcij zelo živahno; delo pa se bo še razširilo. Z enako vnemo so posvečali poslanci tudi največ pozornosti vprašanju prehrane pasivnih krajev. V ta namen se je tudi sestal poseben odbor, ki bo vprašanje proučil do vseh potankosti.

Sredi tega tedna pa bo zasedanje narodnih poslancev najbrž končano. Prvo zasedanje se je vršilo v znamenju prave narodne sloge ter s posebnim poudarkom, da izvoljeni poslanci v najboljši moči delajo za tem, da opravičijo zaupanje, ki jim ga je narod dal ob volitvah ter skušajo uresničiti vse nade, ki so jih vanje stavili vsi zavedni državljani.

Težke posledice ustavitve obrata na Jesenicah

Na Jesenicah in v okolici na Gorenjskem ima Kranjska industrijska družba velike železarne, kjer je zaposlenih vedno nad 2000 delavcev. Plače teh delavcev sicer res niso ogromne, toda reden tedenski zaslužek je le omogočal na stotine družinam skromno, a redno življenje.

Od delavskih plač pa niso živeli samo delavci, ampak tudi okoliški kmetje, obrtniki in trgovci. Vse jeseniško gospodarsko življenje je bilo tesno zvezano z železarno in z njenim obratom.

Zato pa ni samo delavcev, ampak tudi okoliške kmete, trgovce in obrtnike silno zadela vest, da bo železarna na Jesenicah ustavila tik pred Božičem svoj obrat, vsled česar bo 2100 delavcev in okrog 150 nameščencev ostalo za nedoločen čas brez zaslužka.

Kmetom v jeseniški okolici se ne godi dobro. Njihova zemlja je skromna. Doslej so pa vendarle za svoj mali pridelek vlovili na Jesenicah kakšen dinar za sol, sedaj pa še tega ne bo. Kmetje, ki jih je padec cen njihovih pridelkov že itak občutno zadel, s strahom gledajo v bodočnost. Kaj naj stori kmet danes, ko za kožo cele krave dobi komaj par čevljev? Za stroj svinjske kože mora plačati do 50 dinarjev, če pa proda surovo kožo, dobi komaj 20 dinarjev. Kdo bo ohranil in rešil ogrožene kmetške domove?

Novi zakoni

V poslednjih dneh je izšlo precej novih zakonov, bodisi celotnih ali pa samo zakoni o izpremembah in dopolnilih v okviru prejšnjega zakona. Tako je izšel zakon o dopolnilih zakona o likvidaciji agrarne reforme, o katerem bomo poročali še posebej; zakon o spremembah in dopolnilih zakona Privilegirane agrarne banke, zakon o naseljevanju v južnih krajih naše države, zakon o državnem računovodstvu, po katerem ima država pravico, da razveljavi ali zamenja pogodbo v svojo korist, če pogodba, zaključena za nabavo hrane, kaže razliko med pogodbnimi in tržnimi cenami več kot 10 odstotkov; nadalje zakon o zaščiti javnih cest in sigurnosti prometa. (Ta zakon smo prinesli že v prejšnji številki »Kmetškega lista«). Zakon o lovu, ki ga prinašamo v tej številki, zakon o meščan-

skih šolah. Meščanske šole so po tem zakonu državne ustanove, ki služijo temu, da nudijo svojim učencem potrebno socialno izobrazbo kakor tudi izobrazbo državatvornosti in verske strpljivosti, ter še obsežnejšo izobrazbo kot jo zamore dati osnovna šola. Meščanska šola mora usposobiti svoje učence za trgovski, industrijski ali poljedelski poklic. Po stopnji so meščanske šole nižje srednje šole; so ali samo moške ali ženske, ali pa mešane. Ustanavljajo se po potrebi. Predvideva pa se, da se mora v začetku priglasiti najmanj 30 učencev.

Iz navedenih zakonov, oziroma dopolnil in sprememb zakonov je razvideti, da se naša splošna zakonodaja v najhitrejšem razmahu razvija ter čezdalje bolj izpopolnjuje odgovarjajoč skladnim razmeram in potrebam.

Nič boljše se ne godi obrtnikom in trgovcem. Njihovi glavni odjemalci so bili doslej kmetje in delavci. Kmet je danes že itak na suhem — sedaj pa pridejo še delavci! Za koga naj obrtnik še dela? In komu naj trgovec prodaja? Sam Bog zna, če se merodajni gospodje pri Kranjski industrijski družbi tega težkega položaja zavedajo? Njim seveda ni nič hudega — oni so preskrbljeni. V takih težkih časih pa bi človek pričakoval tudi od gospode nekaj več uvidevnosti in požrtvovalnosti, kajti če mora revni svet prenašati vse zlo gospodarske krize, bi tudi gospodje storili lep korak, če bi dokazali, da zadeva kriza tudi njih. O tem do danes ni videti nič... Ta okolnost pa nikakor ne more v ljudstvu vzbujati vtise, da so tako dalekosežni sklepi, kakor je ustavitev obrata, res neobhodno potrebni!

Vodstvo družbe bi se pač moralo zavedati, da je podjetje obmejno podjetje, kar zahteva gotove obzire napram državi; najmanj pa to, da zaposluje le domače moči. S tuji je na tako važnih točkah vedno križ! Zato pa morajo biti v takih krajih zavarovane ne samo koncesije podjetnikov, ampak tudi pravice delavstva, in na to naj se blagovoli ozirati tudi državna oblast, od katere pričakuje ves okraj nujne pomoči in intervencije.

Okusna in zdrava je
»Kolinska kava«

Nov lovski zakon

Nj. Vel. kralj je podpisal in proglasil zakon o lovu.

Divjačina, ki spada pod zakon, se deli v tri vrste: 1. v divjačino, ki je zaščiten z določbami o prepovedanem lovu, 2. v nezaščiten divjačino in 3. v zverjad.

Splošna določila zakona opredeljujejo lastna lovišča in občinske love ter urejajo način oddajanja lova v zakup. Lastna lovišča so ona, ki so večja od 200 ha, ostala zemljišča pa se združijo v občinska lovišča. Zakon določa, da se dajo v zakup lovišča javnopravnih korporacij. V primeru ponovnega pismenega opomina splošne upravne oblasti prve stopnje pa se lahko dajo v zakup lovišča zasebnopravnih korporacij.

Za državna in občinska lovišča bo izdal minister za gozdove in rudnike poseben pravilnik. Splošna upravna oblast prve stopnje je dolžna sestaviti katalože lovišč, da se tako dobi pregled vseh lovišč.

Drugo poglavje navaja določbe o prepovedanem lovu, ki se znatno razlikujejo od dosedanjih ter bolj vpoštevajo naše posebne lovske razmere.

Za visoko divjad je predpisano streljanje s kroglo. Ban lahko po zaslišanju pristojne lovske zveze skrajša varstveno dobo (prepovedan lov) ali pa jo podaljša.

Da se ne kršijo gospodarski interesi, predpisuje zakon nekatere odredbe, ki onemogočajo pretirano gojenje divjačine v škodo kmetijstva in gozdov.

Dokaj strogi so predpisi o nadzorstvu nad prometom z divjačino. Prav tako so strogi predpisi o izdajanju lovskih kart. Posebne odredbe govore o pastirskih psih. V krajih, kjer so bile take odredbe že v veljavi, ostanejo še nadalje, v novih krajih pa se uvedejo nove odredbe z banovinsko odredbo. Tudi podrobnejše odredbe o povračilu škode se izdajo z banovinsko odredbo.

Peto poglavje navaja določbe o ustanovitvi lovske zveze in lovskih društev. Z zakonom se ustanove banovinski lovski fond, za katere so predvideni znatni dohodki, ki se smejo rabiti v namene lovstva, za lovsko literaturo, za znanstvena dela in za podporo zvez.

Kazni se dele v denarne in zaporne kazni. Izreče jih splošna upravna oblast prve stopnje. Razen kazni mora krivec plačati tudi odškodnino po ceniku, ki se izda z banovinsko uredbo. Zelo ostre kazni so določene za divji lov.

Prehod iz regularnega sistema v zakup se izvrši z banovinsko uredbo na podlagi čl. 90 ustave in je tako prepuščeno avtonomni odločitvi prebivalstva, kdaj hoče preiti v sistem lovskega pravala. — Po prehodnih določilih se na lovskih kartah predvideva tudi dovoljenje za lov na posamezne srece in banovine. Denar, ki se v ta namen pobere, gre v lovski fond.

Število lovskih društev v posameznih krajih se uredi z banovinsko uredbo. Dosedanje lovske zveze ostanejo v veljavi, dokler se ne ustanove banovinske zveze, ki morajo predložiti svoja pravila v odobritev najdelj v treh letih.

Med prehodnimi določili je važna odredba, da se s tem zakonom ne izpremene roki obstoječih pogodb, ki jih je odobrila splošna upravna oblast.

Lastna lovišča, ki merijo manj kot 200 ha, se priključijo občinskih loviščem.

Prav tako je važna odredba, ki določa, da stopi zakon v posameznih banovinah v veljavo hkrati z banovinsko odredbo, ki se mora izdati najdelj 6 mesecev po razglasitvi zakona.

Ako ste prejeli od uprave »Kmetškega lista« opomin, za poravnavo naročnine, Vas prosimo tudi tem potom, da ne odlašate s plačilom.

Po svetu

Ves pretekli teden je marsikdo s polnim zanimanjem sledil

NOTRANJE-POLITIČNIM DOGODKOM V NEMČIJI.

Te dni so se ti dogodki nekako za zunanji svet, ki je skrbno gledal ves razvoj, zaključili s tem, da je nemški kancler dr. Brüning dal vodji nemških narodnih socialistov Adolfu Hitlerju primerno politično lekcijo ter tako pred vsem ostalim svetom dokazal, da nemški narod treznejše misli od nekaterih vlasti in vladeželjnih posameznikov, ki so si v svesti, da si po komaj prestani grozotni svetovni vojni, ki je prinesla ravno nemškemu narodu največ gorja, lahko nakopljajo spet proti sebi in vsemu narodu ves svet. Toliko za zunanji svet. Da je ostal doma pekel neizpremenjen, si lahko mislimo. Zakaj iz vsega razvoja le-teh, za nem. narod v svetovnem pogledu neugodnih političnih razmer, je očitno, da si voditelj prevrata in njegov »oficirski štab« ni dal kar tako oddrobiti glave. Ima pač, kot ima vsako gibanje, v narodu, odnosno delu naroda neko gotovo zaslombo, ki ga opravičuje pred takimi prevratnimi mislimi in namerami. Poleg te zaslombe pa je še lastiželjnost velika sila vsega prevratnega gibanja — hitlerjanstva. Eno in drugo so dokazale že marsikatero volitve v Nemčiji, ki so ponekod dale Hitlerju v roke precejšnjo silo. V celem gibanju pa vendar ni najti razen golega dejstva lastiželjnosti pravega narodnega programa, ki bi bil narodu v hudi stiski v pomoč in izboljšanje težke gospodarske krize. Soditi je, da bo ravno radi te pomanjkljivosti programa vse gibanje slej ali prej podleglo trezni smeri nemške gospodarske politike. Zaenkrat se je Hitler in njegovo gibanje zajedlo v čuvstva nemškega naroda ter skuša izriniti narod, ki je v stiski, s tem, da mu pri- naša visokih besed za srce, za razum in želo- dec pa mu ni mar. Taka stvar pa ne more obveljati: dosti obetati, ko pa nimaš sigurnosti, da boš mogel tudi dati.

NA ŠPANSKEM

se tudi notranje razmere mlade republike počasi urejajo. Pretekli teden je bil tudi izvoljen predsednik republike, in sicer z večino glasov Alcalá Zamora. Poleg volitev predsednika pa je bila tudi končnojavno sprejeta nova ustava ter s tem nadomestila ono ustavo iz leta 1876. Po novi ustavi se je Španija odrekla katoliškemu in monarhističnemu sistemu ter se odločila za republikansko demokracijo. — Z novo ustavo so v Španiji strogo ločili cerkev od države, ustanovili temelje za narodno lastnino, dali ženi glasovalno pravico ter določili posamezne pokrajinske vlade. Ustava sama pravi, da je od slej Španija »demokratska republika delavcev vseh slojev brez državne veroizpovedit«. Po ustavi se je Španija odpovedala tudi vojni kot sredstvom mednarodne politike.

TUDI V ITALIJI

so doživeli notranjo spremembo. In sicer je odstopil kot generalni (glavni) tajnik fašistične stranke Giurati. Za njegovega naslednika je Mussolini imenoval njegovega namestnika Ahilo Staracea, ki že več let deluje pri fašistični stranki. Ostavka Giuratija je kot v Italiji sami tako tudi v inozemstvu vzbudila precej pozornosti.

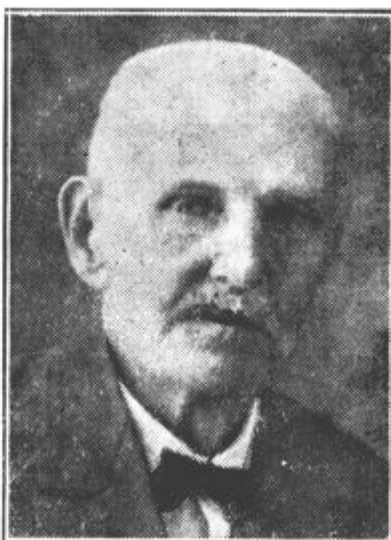
V SOFIJI

se je pretekli teden vršila poljedelska konferenca. Na konferenci so bili prisotni mnogi zastopniki agrarnih držav Srednje Evrope in Balkana. Konferenco je otvoril bolgarski ministrski predsednik Mušanov, ki je v svojem

govoru naglašal, da je potrebna mednarodna vzajemnost zlasti pri vprašanju gospodarske krize ter naloge, da se predvsem reši krizo, v kateri živi kmetijski človek. Na konferenci so bila med drugim tudi podana poročila posameznih zastopnikov držav o gospodarsko-agrarnem položaju. Našo državo je zastopal na konferenci delegat Pilja.

Najstarejši Šentvičan

Mehačev oče, Janez Bezljaj, je dopolnil 92 let. Rojen v Št. Vidu nad Ljubljano je prevzel kmetijo in strojarsko obrt po svojem očetu, ki je umrl tudi 90 let star. Po raznih sejmih širom Slovenije je marsikdo rad ku-

pil dobro usnje pri znanem šentviškem Janezu. Kot prava gorenjska korenina je mož poštenjak marsikomu rad pomagal z dobrim nasvetom. Mož je izobražen, ker je veliko čital. Sosedje so se ob nedeljah radi shajali pri njem, čital in razlagal jim je razne članke iz časopisov. Še danes hodi čil in zdrav na daljše sprehode.

Nikdar sit, nikdar pijan, zato tudi še nikoli bolan.

Dovtipen še vedno in bistrega razuma — rad pripoveduje mladini svoje izkušnje.

Najbolj ga veseli napredek Št. Vida in pozorno sledi vsaki koristni napravi. Ima štiri sinove, ki so vsi državni uradniki.

Želimo mu, da bi tako zdrav in vesel dočakal še 100letnico!

Vsem producentom mleka

Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolico si dovoljuje tem potom opozoriti vse člane, naj se ne dajo begati od »nikogar« ter naj cene mleku držijo do nadaljnjega po določenih odbora 3 Din za liter.

Svarimo vse one člane kateri prodajajo mleko pod ceno, posebno pa one kateri pod ceno jemljejo stranke (kunte), da bodo na prihodnjem občnem zboru imenoma posvarjeni oziroma izključeni.

Živimo v težkem gospodarskem stanju, zato si nikar ne delajmo še težjega, da ne bomo onemogli, ako pride še hujše.

Točno smo poučeni, da stranke rade plačajo za liter mleka 3 Din, ako je mleko poštno. Šušmarjev pa se nam ni treba bati ker posneto, podlito ali zalito mleko je tudi po 2 Din predrago.

Prosimo merodajne činitelje, da mleko večkrat preizkušavajo, toda ne samo od članov Mlekarskega društva, temveč tudi od prekupcev ter večjih ali manjših prodajalcev v mestu in okolici.

Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolico. Izidor Florjančič l. r., t. č. predsednik.

Mladina

»Kmetška Prosveta« v kozjanskem okraju.

Na praznik, dne 8. decembra t. l. se je vršil v Bučah v gostilni g. Vaha Franca ustanovni občni zbor društva »Kmetška Prosveta«. Občni zbor je otvoril ustanovitelj in predsednik pripravljalnega odbora tov. Josip Sikošek ter obširno obrazložil pomen ustanovitve društva. Orisal je splošno gospodarsko politiko kmetsko-delavskega naroda in njega dolžnosti do države. H koncu je ponovno omenil pomen in potrebo društva »Kmetška prosveta« in pozival zborovalce, da pristopijo v čim večjem številu kot člani v prepotrebno društvo in utemeljil željo, da si društvo čimprej nabavi potrebno knjižnico za zabavo in vsestransko izobrazbo mladine.

Za njim sta govorila tovariša dr. Trampuš Aleksander, sodnik v Kozjem, kot član širšega odbora »Kmetške prosvete« za kozjanski okraj in Jevšnik Franjo. Oba sta v prav lepem tonu temeljito orisala pomen in potrebo društva »Kmetška prosveta« ter gospodarsko politiko kmetsko-delavskega naroda.

Zadnji je govoril tov. Jagrič Anton, posestnik ter zvest in zaveden propagator kmetsko-delavske ideje. Lepo število zborovalcev je z velikim zanimanjem poslušalo govornike.

Po končanem govoru so se vršile volitve v odbor društva; predsednik Jagrič Anton, posestnik, Vrenska gorca št. 18; podpredsednik Kostanjšek Anton, posestnik, Vrenska gorca št. 78; tajnik Sikošek Josip, posestnik, Buče št. 13; blagajnik: Debelak Anton, posestnik, Buče št. 11; odborniki: Valenčak Miha, posestnik, Buče št. 46, Valenčak Franc, sodar, Vrenska gorca št. 4, Kidrič Anton, posestnik, Vrenska gorca št. 53, Čepin Miha, posestnik, Buče št. 42, Bizjak Alojz, posestnik, Buče št. 12, Pajk Janez, posestnik, Pecelj št. 43.

Vače. Dne 6. decembra t. l. je imelo »Društvo kmetških fantov in deklet« svoj redni letni občni zbor.

S tem je zopet zasnovalo načrt dela in medsebojne izobrazbe kmetške mladine za bodočo poslovno dobo. Društvo je izbralo iz svoje srede najboljše delavce, ki bodo požrtvovalno in nesebično delovali za napredek in podvig kmetške kulture, kakor tudi za splošni blagor naše kmetške vasi in slovenske domačije.

V novi odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši: Predsednik Juvančič Jernej, namestnik Kimovec Franc; tajnik Sevljak Josip; blagajničarka Kristan Roza; odborniki: Zarnik Maks, Grile Pavla, Juvan Franc, Žerko Pavla, Vrtačnik Josip, Indof Marija; delegati Kristan Albin, Juvančič Jernej; v nadzorstvo pa Čertane in Barlič.

Novemu odboru čestitamo k izvolitvi, obenem pa mu pri njegovem prizadevanju in delu želimo kar največ uspeha!

Ljudje, ki so bolni na žolčnih, ledvičnih in kamnih v mehuru, ter oni, ki trpe na prekomerni tvoritvi sečne kisline in napadih protina, uravnavajo leno delovanje črevesa z uporabo naravne »Franz Josefove« vode. Možje zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz Josefova« grenčica sigurno skrajno prizanesljivo delujoče salinično odvajalno sredstvo, tako, da jo priporočajo tudi pri trebušnih kilah, natrgani danki in hipertrofiji prostate. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dopisi

Dramlje. Podružnica Sadjarskega in vrtarskega društva v Dramljah priredi v nedeljo, dne 31. januarja do 2. februarja 1932 v stari šoli za svoj okoliš in za vse sosedne vinorodne kraje **vinško razstavo in vinski sejem.** Z ozirom na to velevažno prireditve se vabijo vsi oni vinogradniki iz sosednjih občin, ki imajo dobra, sortirana za razstavo sposobna vina in želijo vino razstaviti, da se prigrasijo najpozneje do 25. decembra odnosno do 30. decembra 1931, na podružnico S. V. D. v Dramljah pri Celju s točno navedbo koliko vzorcev bodo razstavili. Vsak razstavljalec mora razstaviti posamezne sorte vina po 5 steklenic, katere dobi pri gori imenovani podružnici. Opozarjajo se tudi vse one tvrdke, ki želijo razstaviti razno sadjarsko in vinogradniško orodje, da se prigrasijo istotako do 30. decembra 1931 na gori imenovano podružnico. Razstavljalci vin imajo prosti dostop. Tvrdke pa plačajo podružnici za kritje stroškov malenkostno odškodnino. Ker je to naša prva vinska razstava za Celjski okoliš se vabite vsi zainteresirani (razstavljalci in vinski trgovci), da se te važne razstave polnoštevilno udeležite. Načelstvo.

Kočevske Črmošnjice. Redkokdaj se oglašimo iz našega kraja. Kot povsod, tako gre tudi pri nas življenje svojo pot. Samo prilike tega življenja postajajo čezdalje težje, in z bojaznijo gledamo v bodoče dni. Volitve v Narodno skupščino so za nami. V našem okraju so nadvse dobro izpadle. Vsi smo kot en mož volili našega poslanca — moža pošteni Antona Klinca, župana iz Gorenjega polja. Čez poletje in zgodnjo jesen je vladala v naših krajih silna suša. Nad 3 dele pridelkov je uničenih. Zlasti so prizadeti kmetje po hribih in visokih predelih. Poleg tega pa še prodati ne moremo ničesar. Les nima prav nobene cene, in kolikor je kupčije, še ta je skoro brez denarja. Od lesa in izdelovanja škafov smo odvisni, pa ni mogoče ne enega ne drugega prodati; zraven tega polno dajatev, tako da s strahom zremo v najbližjo bodočnost.

Vse svoje upanje pa stavljamo v naše novoizvoljene poslance. Prepričani smo, da bodo v največji meri posvetili vse svoje delo kmetskemu stanu, ki je dandanes poleg vseh stanov najtežje prizadet. Od njih pričakujemo, da se bodo v vsem razumevanju zavzeli za našega malega človeka, ki mu preti popolno obubožanje.

Posebno pa poudarjamo, da se bo med drugimi tudi naša občina upoštevala kot skrajno pasivna ter radi tega potrebna nujna podpore in pomoči, zlasti v podelitvi živeža i za prebivalstvo i za živino.

Predgrad ob Kolpi. Prijatelj mi je svojčas pripovedoval o vtiskih iz ljubljanskega velesejma, ki ga je ob priložnosti obiskal. Poleg vseh gospodarskih zanimivosti, ga je še najbolj priklenila higijenska razstava, ki si jo je do vseh podrobnosti ogledal. Ves zadovoljen mi je s poudarkom dejal, da sedaj vendarle ve, kaj pomeni beseda higijena.

Da, tudi meni je že zdavnaj jasen pomen besede: higijena. Kadar se o njej govori, dobro vem, da se v prvi vrsti misli razlika med snažnostjo in nesnažnostjo, med redom in neredom. Vendar pa ta beseda ne označuje le pomena razlike, temveč v svojem bistvu globoko posega v mišljenje o zdravstvu in njegovem stanju v narodu. Sega v vsakdanje življenje ne le v mestu, temveč tudi na vasi. Ob njej mislimo na snažnost obleke, čistost vode, snažnost domače hiše, hleva, dvorišča, živine itd.

Pri nas v Polanski dolini pa imamo nešteto luž (kalov), ki služijo v različne svrhe, so pa v silnem nasprotju s higijeno. Vsled tega se obračamo vljudno na Higijenski zavod v Ljubljani s prošnjo, da v prihodnjem letu v tem oziru posveti vso pažnjo nujni potrebi zgraditve čistih vodnjakov ali vodovoda, ki ga v Polanski dolini ljudje in živina tako neoporečno potrebujejo. I. Š.

Iz okolice Cerkelj pri Kranju. Cenjeni g. urednik. Od nas se malokdaj oglašimo v Vašem listu, zato Vas prosim danes za malo prostora. Od povsod smo že brali v »Kmetijskem listu« o volitvah, kako so tu in tam potekle. Naj omenimo tudi, kako so se vršile pri nas. Od volilnih upravičencev v naši občini se je volitev udeležilo krog 38%, kar ni zadovoljivo, vendar pa razveseljivo, če pomislimo, da so posamezni agitatorji napeli vse sile, da bi se volilci popolnoma vzdržali volitev. Zlasti v temnih nočeh so hodili od hiše do hiše in trosili lepake proti volitvam. Na dan volitev pa so tudi v posameznih vaseh opazili skupine ljudi, ki so stale na križiščih in zasmehljivo prezirali posamezne volilce, ki so odhajali na volišče, a vse to ni moglo preprečiti, da bi zavedni možje in fantje ostali doma. Sedaj so volitve za nami in iti moramo vsi na delo, vsak v svojem delokrogu in po svojih močeh, da pridejo v vsem našem javnem življenju do veljave smernice, podane 6. januarja 1929. leta.

Bršlin. Iz Novega mesta se sporoča prežalostno vest, da je dne 8. t. m. dopoldne od srčne kapi zadet nenadoma umrl odtoni gimnazijski profesor gospod Ježe Kovač. Pokojnik je bil sin kmetijskih starišev, rojen v Št. Janžu na Dolenjskem. Prav dobro je umel kmetijske težnje, tegadelj se je vedno rad udeleževal na raznih sestankih in prireditvah na kmetih in bil je izvrsten govornik in tolmač. Kdor je imel priliko se s pokojnikom bližje seznaniti, ga je takoj v srcu vzljubil. Prerano nas je zapustil, kajti od njega smo še mnogo občekoristnega pričakovali, zlasti v kmetijskem pokretu. Bog naj mu da večni mir in pokoj; vsem preostalim svojcem pa naše globoko sožalje.

Karteljevo pri Mirni peči. Precej v stran od državne ceste stoji naša precej obširna vas. Sivi grad Hmeljnik kraljuje nad nami. Poleti nas obišče precej letoviščarjev, ki koračijo na hmeljniški hrib. V juniju smo ustanovili sokolsko četo. Kar je res brihtnih in naprednih, so vsi člani. V tem kratkem času pa imamo že gledališki oder in mladi člani nam dostikrat napravijo veselje. Nedeljo pred 1. decembrom smo imeli proslavo. Dramatični odsek je uprizoril igri: »Trije tički« in »Strahovi«. Pevski odsek pa je zapel nekaj krasnih narodnih pesmi, ki so bile za ta dan primerne. Na tem mestu bodi izrečena vsa pohvala mladim pevcem in igralcem. Tako dobro so se odrezali, da se še marsikje v večjem kraju ne tako. V nedeljo na to je bil Miklavž v šoli. Obdaroval je vse otroke do 130. Tudi zato so se fantje in dekleta precej trudili. Zato sedaj lahko molčijo vsi tisti, ki so se včasih norčevali iz Karteljevcev in jih imeli nekam za malo. Da bi bilo le povsod tako, pa bi bilo več zavednih in izobraženih ljudi na kmetih, kot pa jih je. Daleč naokrog ni bilo take suše, kot v karteljevski dolini, ki tako nesrečno leži, da se nas je ognil več mesecev vsak dež. A nihče ne upošteva tega. Ko bi vsaj lahko prodali vino. Sodi so polni, a žepi prazni. Ko bi le bilo narobe! Krme za živino nimamo, tudi drugih pridelkov ni. Čitamo, da povsod nabirajo za kraje, ki so prizadeti po suši. Da bi le tudi nas videl kdo in nam pomagal!

Kdor pridobi našemu listu na leto le enega novega naročnika, je že veliko storil za kmetaki pokret.

Kožni sejem v Ljubljani. »Divja koža«, prodajna organizacija Lovske zadruge v Ljubljani, priredi dne 25. januarja 1932 običajni sejem Sv. Neže za kožuho vseh vrst v prostorih velesejma v Ljubljani. — »Divja koža« kot lovsko-prodajna organizacija pokaže za lovstvo naše države vsako leto važen uspeh in deluje edinole v dobrobit lovtstva. Zato bo tudi to pot storila vse, da bo mogoče za pravično ceno vnovčiti letošnji lovski pridelek. Seveda pa je uspeh »Divje kože« močno odvisen od lovcev samih. Čim več blaga bo na razpolago in čim boljša bo povprečna kakovost kože, tem lepši bo uspeh dražbe. Zato se oklenite »Divje kože« vsi in pošljite vse pridobljene kože le njej. V današnjih težkih časih ne opravi v takih zadevah posameznik ničesar, samo v slogi in medsebojni podpori je moč in zagotovilo čim boljšega gmotnega uspeha. Kože se sprejemajo že sedaj in do vključno 21. januarja 1932. Kdor potrebuje katerikoli pojasnil, naj se obrne na naslov: »Divja koža«, Ljubljana velesejem. Na ta naslov naj se pošiljajo tudi kože, čimpreje — tembolje.

Vinska razstava v Ljutomeru. Vinarška podružnica v Ljutomeru priredi dne 12. januarja (v torek) 1932 vinski sejem in razstavo v dvorani g. Julija Strasserja, gostilničarja v Ljutomeru. Na poskušnjo bodo vina iz vsega ljutomerskega sreza in sicer iz vseh njegovih vinarških okolišev — gornjeradgonskega, ljutomerskega in štrigovskega. Pa tudi sosedni ormoški okoliš bo zastopan. Ljutomer je po svojem starem slovesu kot center vinorodnega sreza in kot vozišče železnice za tako prireditve zelo pripraven. Zaradi tega vlada za vinski sejem in razstavo že veliko zanimanje med vinogradniki ter tu — in inozemskimi kupci. Vabijo se vsi vinogradniki iz ljutomersko-ormoškega, gornjeradgonskega in štrigovskega okraja, da razstavijo svoja vina, kajti na ta način jih bodo vinski kupci mogli poskusiti ter se prepričati o izvrstni kakovosti letošnjega ljutomercana. Vsi producenti v omenjenih okoliših, kateri žele svoja vina razstaviti, naj to prijavijo najkasneje do 1. januarja 1932 v pisarni mestne občine Ljutomer. Istotam se sprejema vino za razstavo, ki se mora poslati do 8. januarja 1932 in sicer od vsake sorte 3 steklenice po 7/10 l. Kdor nima primernih steklenic, jih dobi pri mestni občini Ljutomer, kjer se dobe tudi vsa natančnejša pojasnila. Grozdje je povsod lepo dozorelo, trgateg je bila pozna in tako smo dosegli res izredno fina in stanovitna vina, kakršnih ne pomnimo že dolgo vrsto let. Na izbiro bodo izvrstna vina mešanih nasadov, kakor tudi vse vrste najfinejših specijalitet iz vsega sreza. Opozarjamo vse interesente, vinske trgovce ter gostilničarje, da si ogledajo vinsko razstavo ter se sami prepričajo o izvrstni kakovosti tukajšnjega pridelka in enako tudi o zelo ugodnih cenah.

TEDENSKI KOLEDAR.

- 20. decembra, nedelja: Liberat.
- 21. decembra, ponedeljek: Tomaž.
- 22. decembra, torek: Demeter.
- 23. decembra, sredo: Viktorija.
- 24. decembra, četrtek: Adam in Eva.
- 25. decembra, petek: Božič.
- 26. decembra, sobota: Štefan.

SEJMI.

- 21. decembra: Krašnja, Laško, Sv. Tomaž.
- 24. decembra: Dol. Lendava.

VALUTE.

Dati moramo za:

1 švicarski frank	Din 10-97
1 angleški funt	Din 190—
1 ameriški dolar	Din 56-20
1 francoski frank	Din 2-22
1 češkoslov. krono	Din 1-67
1 italijansko liro	Din 2-88

Novice

Odkup srebrnega denarja. Narodna banka kraljevine Jugoslavije bo odkupovala predvojni srebrni denar: dinarje, leve, leje, drahme, franke in lire, kakor tudi srebrne avstro-ogrske krone, goldinarje, tolarje Marije Terezije in črnogorske perperje. Do nadaljnih odločitev, ki bodo pravočasno razglašene, bodo Narodna banka in vse njene podružnice kupovale omenjeno srebro po ceni, ki bo v skladu s ceno srebra na svetovnih tržiščih.

Dva jubileja. Znani slovenski pisatelj dr. Ivan Lah je obhajal 9. t. m. svojo 50-letnico, ljubljanski pisatelj Fran Govekar pa istega dne svojo 60-letnico.

Upokojitev dr. Korošca. Z ukazom Nj. Vel. kralja je upokojen minister na razpoloženju dr. Anton Korošec.

Božične počitnice na vseh osnovnih, meščanskih, srednjih in učiteljskih šolah bodo letos trajale od 24. t. m. do 10. januarja leta 1932.

Pregled in zamenjava 1000 dinarskih bankovcev. »Službene novine« objavljajo naredbo Narodne banke, glasom katere bo 21. decembra začela pregledovati vse novčanice po 1000 dinarjev ter jih pričela nadomestovati z novimi, ki bodo starim podobne razen posebnega znaka, ki bo vnešen v nove bankovce. Pregledovanje tisočdinarskih bankovcev je ukazal finančni minister z naredbo z dne 4. decembra in predvsem zato, da se zaščiti ljudstvo pred ponarejenimi tisočdinarskimi bankovci. Narodna banka izjavlja, da bo bankovce pregledovala in zamenjavala do všteti zadnjega dne v februarju 1932 l. Novčanice po 1000 Din, ki so bile izročene prometu dne 30. novembra 1920 in ki ne bodo predložene Narodni banki v pregled in zamenjavo, bodo 1. marca 1932 prenehale biti zakonito plačilno sredstvo v zasebnem denarnem prometu. Narodna banka sama pa jih bo še nadalje sprejemala v plačilo.

† **Prof. Josip Kovač.** Pretekli teden nas je težko zadela vest, da je v Novem mestu ugrabila smrt prof. Josipa Kovača, komaj 37-letnega moža. Pokojnik je bil v svojem kraju zelo priljubljena osebnost, zlasti radi svojega nesebičnega delovanja med kmetjskim ljudstvom. Bil je član različnih društev, med drugimi tudi »Kmetjske prosvete«, v kateri je neumorno posvečal svoje sile napredku kmetjsko-delavskega pokreta. Ohranili ga bomo v častnem spominu.

Krave po 300 Din. »Slovenec« je pretekli teden poročal, da je bil Miklavžev sejem v Murski Soboti dobro obiskan. Cena živini je bila jako nizka; krave so se prodajale po 300 Din. To res presega že vse meje!

O grozni nesreči celjskega avtobusa smo na kratko poročali že v zadnji številki. Od 24 oseb, ki so se vozile v usodnem avtobusu, jih je umrlo takoj na licu mesta ali pa med prevozom v bolnico in v bolnici 13, vsi ostali pa se zdravijo v bolnici. Za nesrečno preminulimi žaluje vsa okolica Celja in Savinjska dolina. — Kot se je doslej ugotovilo, je v največji meri krivo nesreče dejstvo, da na tako nevarnem mestu ni železniških zapornic, kar se je izkazalo usodno že leta 1922, ko se je primerila slična nesreča, ki pa takrat ni zahtevala človeških žrtev.

Nezgodna tovornega avtomobila. Neki trgovec iz Gornje Radgone je v Prekmurju nakupil 1400 kg jabolok. Z natovorjenim avtom je nato vračajoč se hotel z brodom preko Mure. Sprednji del avta je srečno speljal na brod, zadnji pa je zdrknil v reko. Le s težavo so avto potegnili iz vode. Ves čas nad 17 ur pa je bil promet z brodom nemogoč.

Ustreljen je bil na državni meji v bližini cerkve Sv. Duha te dni neki neznanec, ker se ni ustavil na poziv finančnih organov. Domneva se, da je bil ustreljeni član kake tihotapske družbe.

Mrtvorojenec oživel. Neka muslimanka je v sarajevski državni bolnici porodila mrtvo dete, ki so ga odnesli v prosekturo. Sluga v prosekturi je pa naenkrat zaslišal novorojenčka plakati, šel je pogledat in našel otročička živega. Mati ga je bila seveda zelo vesela.

Samomor zasačenega morilca. V gornjem Vakufu so orožniki aretirali 15 vlovov osumljeno tolpo, v kateri je bil tudi 24 letni kmet Tešo Burek. Možja je aretacija tako potrla, da je pograbil orožniško puško in si pognal kroglo v glavo.

Nevaren požar je minuli teden nastal na Pragerskem ter upepelil garažo in vozarno trgovca Rieglerja.

Z vilami po hrbtu. V ljubljansko bolnico so pripeljali Jožeta Marna, posestnikovega sina iz Zeje nad Kamnikom, ki ga je na cesti napadel neki Miha Cerar in ga z vilami toliko časa obdelaval po hrbtu, da je Jože obležal na tleh s hudimi notranjimi poškodbami.

Prestopno leto 1932. Leto 1932 bo prestopno, ker bo imelo 366 dni, torej v februarju en dan več in je deljivo s štirimi brez ostanka. Leto se začne s petkom in konča s soboto, in prestopni dan odpade na torek. Leto 1932 pade na 6645 leto po julijanskem koledarju, po židovskem štetju bo 5692/3 leto, od stvarjenja sveta, po mohamedanskem štetju pa 1350/51. Od božiča 1931 do pustnega torka 1932 bomo imeli 6 tednov in 4 dni, pustni torek bo 9. februarja.

V novem letu bomo imeli dva solnčna in dva lunina mrka. Pri nas se bo videl samo drugi lunin mrk, ki bo 14. septembra z začetkom ob 20-18. Premični prazniki bodo 9. februarja (pustni torek), 10. februarja (pepelnična sreda), 20. marca (cvetna nedelja), 24. marca (veliki četrtek), 25. marca (veliki petek), 26. marca (velika sobota); velika noč bo 27. marca.

Brivec pušča ženskam kri. V vasi Spišič-Bukovica pri Virovitici živi star brivec, ki se peča z mazaštvom. Te dni je lečil v bližnji vasi več kmetic, ki jim je puščal kri in jim nastavljal pijavke. Kati Ribič je tudi hotel pomagati na ta način, toda kri se ji ni hotela ustaviti. Nazadnje so morali poklicati zdravnika, ki ji je kri ustavil. Bil je že zadnji čas, ker bi bila lahkoverna kmetica kmalu izkrvavela. Mazača so aretirali.

V Sisku je pogorel velik umetni mlin, v katerem je bilo nad 300 centov moke. Škode je nad 1 milijon Din.

Ivan Albrecht:

Bela srajca.

(Legenda.)

(Nadaljevanje.)

7. poglavje.

Pri sultanu.

Sultan je takoj ukazal pripeljati predse Djaur bega, ko so mu javili njegov prihod. Dal je privedi tudi Henrika, da bi se tem bolj naslajal, ko bi videl, kako vitez trpi, ker mora slišati sramoto svoje žene iz ust samega zapeljivca.

»Povej nam o prečudni zmagi,« ukaže sultan, ko zagleda Djaur bega, ta pa se vrže pred turškega carja na obraz in od groze ne more govoriti.

»Dovoli, mogočni car, da vstopi še on, ki sem ga pripeljal s seboj, kajti slabo se mi je go-dilo in vem, da sem ob tvojo milost —«

Vitezu Henriku se od veselja zaiskre oči, sultan pa jezno namrši obrvi:

»Kaj stokaš, pes nevredni! Ali nisi izpolnil mojega povelja?«

»Milost, milost, mogočni car,« zavjaka Djaur beg, »vse sem storil, kar si le more izmisliti umetnost najspretnjšega zapeljivanja. — Ves grad sem si pridobil zase in celo Henrikovo krvno sestrično sem imel na voljo. Kakor pri Alahu sem bil v njenem naročju, ko pa sem se hotel približati Hildi, Henrikovi ženi, sem se znašel pred nezmagljivo skalo —«

Sultanu se je bliskalo iz oči, vendar je še dal besedo Djaur begovemu spremstvu. Vsi so potrdili gospodove besede ter hvalili njegovo podjetno vztrajnost, zraven pa obžalovali, da ni imela uspeha.

»Domenili ste se, pesjani zavrženi,« je siknil sultan in je v sreču že vso tropo obsodil na smrt. Mikalo ga je samo še slišati, kaj bo neki vedel povedati menih, ki so ga vsi tako ognje-vito navajali za pričo.

Ko tedaj vstopi Hilda-menih, začuti vse poglede hkratu na sebi, ko pa zagleda Henrika, se jedva vzdrži pokonci.

»Ti tedaj veš, kako je deloval Djaur beg,« mrko zagodrnja sultan.

»Vem, gospod,« odvrne menih, »in občudujem njegovo dobro voljo, toda lotil se je neizvršljivega dela in ga zato tudi ni mogel izvesti.«

Sultan nejevoljno zamahne z roko, a menih junaško nadaljuje:

»Dovoli, svetli car, da povem do kraja! Ali najdeš čoveka, ki bi ti vrnil včerajšnji dan? Ali ga najdeš, ki bi premagal smrt? Vidiš, svetli car, zvestoba v Bogu pa je močnejša od bežečega časa in močnejša miho smrti; kajti Bog zmaguje čas in smrt, ker je večni. Tako je tudi večna zvestoba, ki je sklenjena v njem!«

Jož, kako je vitezu Henriku radostno poskalovalo srce, ko je slišal te besede. Da mu je bilo tisti hip umreti, bi bil umrl s smehljajem na ustnih.

Tudi mogočnega sultana je omamil menihov nastop. Dokaj prijazneje je dejal:

»Modro govoriš, če tudi ne živiš v Alahovem soncu. In samo tebi se ima Djaur beg za-

hvaliti, da bo smel še dalje gledati beli dan.«

Potlej so govorili o poti. Djaur beg je povedal, kako prekrasno zna menih prepevati in kako so jim zbog tega bila povsod odprta vsa vrata.

»Tedaj zapoj še nam,« je ukazal sultan in menih je zapel, milina njegovega glasu pa je bila nedosežna in je celo samega sultana ganila do solz. Prosil je tedaj meniha, da je ostal njegov gost od lune do lune in mu je ponudil za petje nagrado, kakršnokoli bi si izbral. Menih je res ostal in prepeval, da se je najtršemu krvniku jelo v nežnosti topiti srce, ko pa je minil mesec, si je menih za plačilo izbral viteza Henrika.

»Tebi ni nič pomagano ž njim, prejasni car,« je dejal, »tam daleč pa koprni po njem zvesta žena in on tu po njej. Prav je tedaj in v skladu s tvojo carsko milostjo in modrostjo, če dovoliš, da bo ta zvestoba poplačana.«

Sultan je prikimal in je pridružil Henriku vse krščanske ujetnike, kar jih je tedaj premoglo dvorjanstvo, vrhu tega pa je še bogato obdaruil viteza in meniha ter je ukazal spremljati odhajajoče prav do kraja prostrane Turčije.

Henrik, ki svoje soproge ni spoznal, se je s solzami zahvaljeval meniškemu rešitelju in vsi, ki so bili z vitezom vred deležni svobode, so poljubljali rob menihove halje in močili s solzami sledove njegovih stopinj.

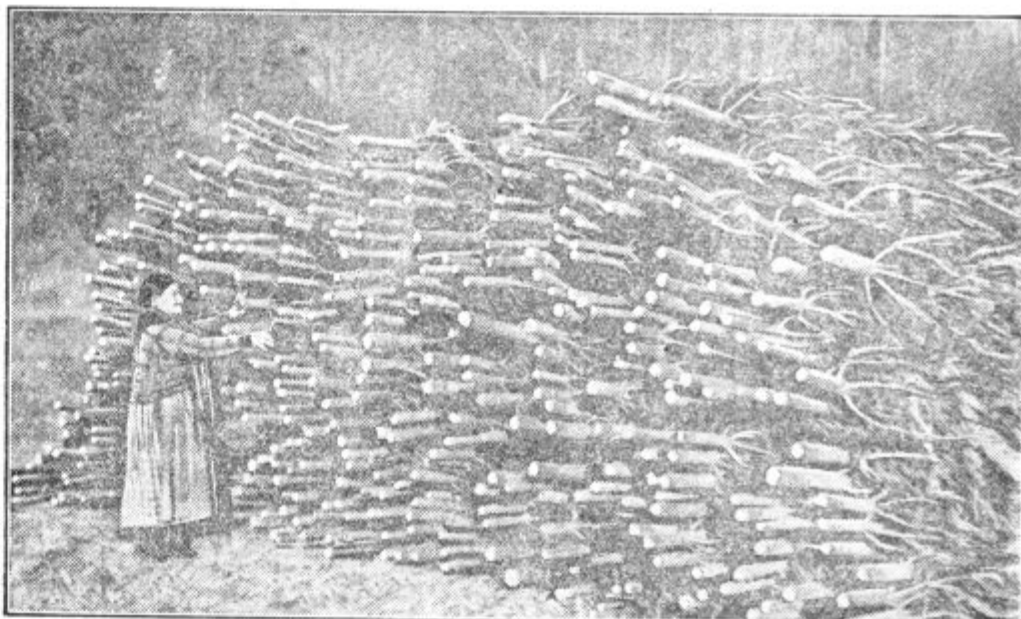
Tako čudovito moč je imela zvestoba ene same žene, da se je sultan razjokal, ko so kristjani odšli; kajti zahrepenel je sam po ženi, ki bi bila Henrikovi enaka.

(Dalje prihodnjič.)

Bivši francoski predsednik Painleve v Berlinu. Painleve (na sliki na levi strani) je nedavno obiskal Berlin. Sprejel ga je francoski poslanik v Berlinu Francois-Poncet (na desni).

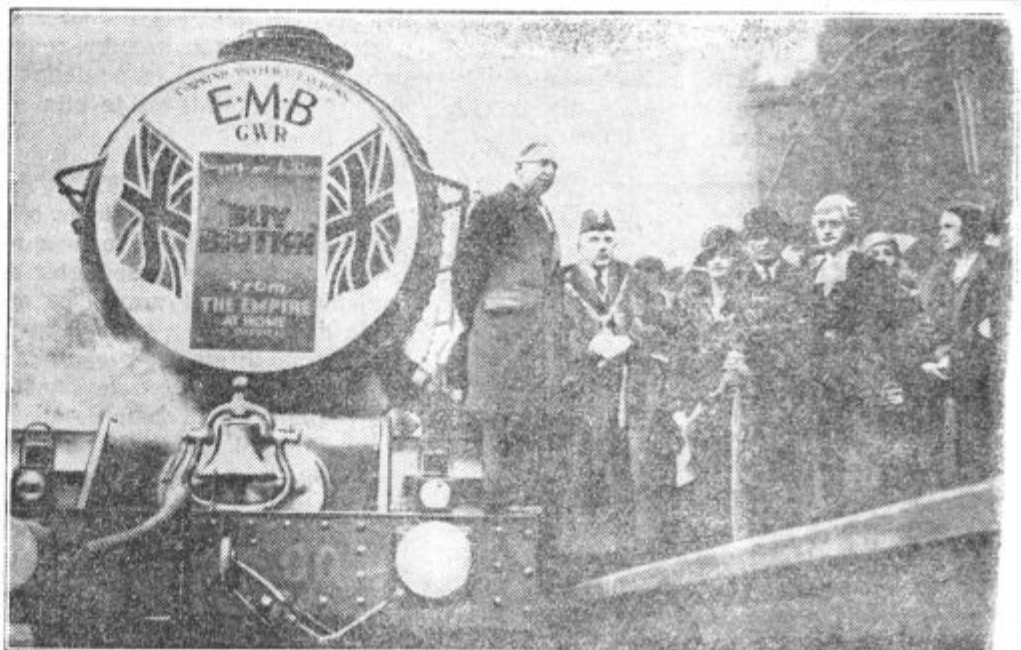
Trgovina z božičnimi drevesi v Nemčiji. Na Turinškem in v gorovju Harz pripravljajo meseca novembra božična drevesca. Začetkom decembra jih začno razpošiljati.

Rešitev moštva ladje »Baden-Baden«. Sredi novembra se je na južno-ameriški obali potopila ladja »Baden-Baden«. Pet mož je utonilo, 11 pa se jih je rešilo na rešilnem čolnu. Teh 11 mož je rešila neka ameriška vojna ladja.

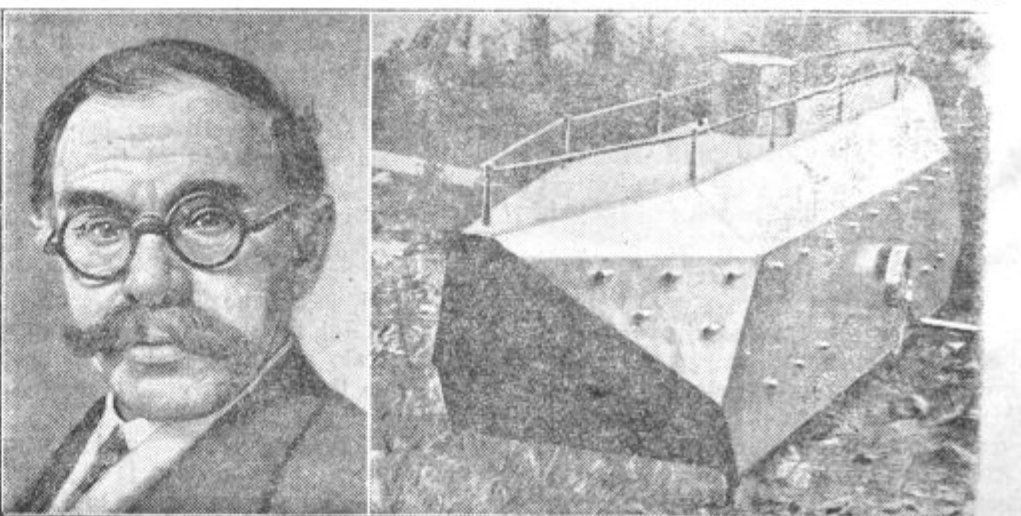

Za varstvo letalcev. Na visokih zgradbah v Nemčiji in v Angliji imajo pritrjene na strehah svetlobne signale, ki omogočajo letalcem, da se znajdejo. — Na sliki vidimo monterje, ki pritrjujejo svetlobno napravo na neki novi tvornici v Manchester-u.

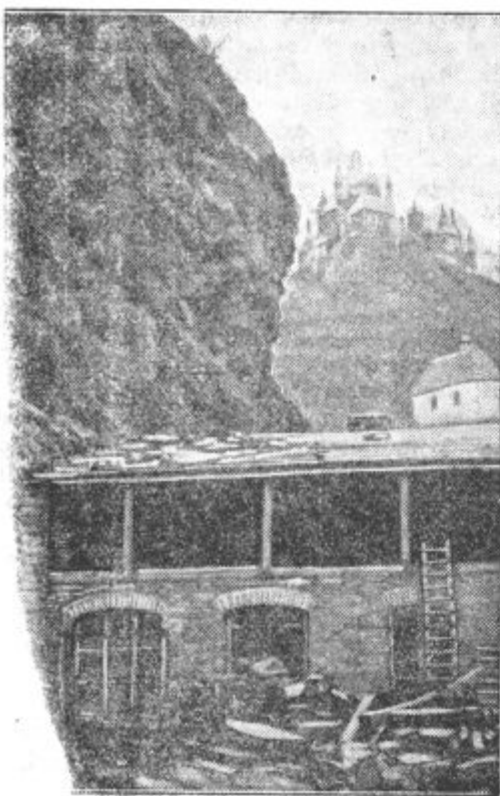
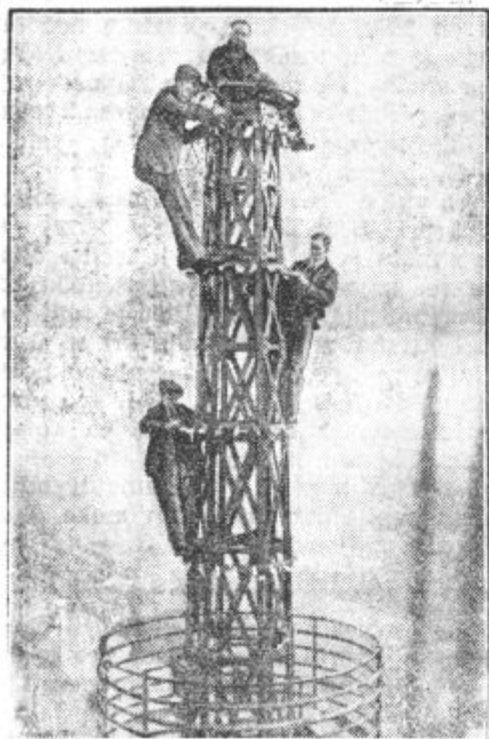

Angleška propaganda za domače blago. V Angliji se je razvila velikopotezna propaganda za nakup domačega blaga. Vlada je dala na vseh vlakih pritrjati table z napisom: »Buy British« — kupuj britansko blago.

Gora »Cochem« se zopet ruši. Letos na spomlad se je začela rušiti gora Cochem v Nemčiji, potem pa se je zemlja zopet pomirila. V noči od 3. na 4. novembra so se začele trgati od hriba zopet ogromne skale; nekatere so bile težke do 60 centov. Nad 1000 kubičnih metrov kamenja se je zvalilo pod hrib.

Iznajditelj tanka — umrl v revščini. Friderik Viljem Goebel je iznašel tank, ki je igral v svetovni vojni odločilno vlogo. Nedavno je umrl v veliki revščini.

Grozen umor 70-letne starke. V Oštarijah pri Ogulinu je živela vdova poštnega uradnika Draženovića, stara nad 70 let. Preživljala se je s skromno pokojnino po možu, ki je znašala okrog 600 Din. V soboto zvečer je pa neznan morilec starko umoril, misleč, da ima mnogo prihranjenega denarja. Zvečer je vlomil v njeno stanovanje in jo z bokserjem tako dolgo tolkel po glavi, da je izdihnila. Vsa soba je bila poškrabljena s krvjo. Umora je osumljen mehanik Belančić, ki so ga že aretirali.

Tobak brez nikotina. Zavod za raziskovanje tobaka v Forcheimu v Nemčiji je vzgojil po večletnem poskušanju tobačno rastlino, ki je prosta nikotina. Ostane ga le malenkost v zelenih listih, a še ta izgine pri sušenju popolnoma. Tobak, ki se pridelava iz teh rastlin, pa je na zunaj in po okusu popolnoma enak navadnemu tobaku. V Nemčiji ga bodo pričeli pridelovati v velikih količinah.

Drevesa in strela. Med ljudstvom je zelo razširjeno mnenje, da strela najrajši trešči v hrast, v bukev pa le redkokdaj. Profesor Stahl je raziskoval ta problem in je prišel do zaključka, da trešči od 70 strel 54 v hrast, 15 v smreko, v bukev pa le ena. Tudi če že trešči v bukev, ne kaže ta nobenih velikih poškodb, ker se ji les ne cepi tako kakor pri hrastu. Po prof. Stahlu bukev najmanj privlači strela zato, ker imajo njeni drobni listi drobne dlačice, ki so slab prevodnik elektrike.

Ali ribe slišijo? Prirodopisci so se dolga leta ukvarjali z vprašanjem, ali imajo ribe posluš. Nekateri prirodopisci so že pred časom na različne načine dokazovali, da imajo ribe posluš in da slišijo celo valovanje vode. Zadnje čase pa se je posrečilo dokazati nekemu nastavlencu biološkega zavoda za ribe v Londonu, Plymouthu, da slišijo tudi ribe in da imajo posluš. Plymouth je ribe v nekem velikem ribniku tako navadil, da na zvočenje z močnim zvoncec vse priplavajo na kraj, kjer jih navadno krmi.

V skladišču Gospodarskega društva v Karlovcu je požar uničil velike zaloge žita, koruze, graha in drugih življenjskih potrebščin. Del skladišča je popolnoma upepeljenega.

Volkovi in medvedi so se zadnje dni, ko pritiska hud mraz, številno pojavili v nekaterih krajih Hercegovine. V selu Lukji so napadli ovčjo stajo, kjer so raztrgali 18 glav drobnice.

Med postajama Velike Lašče in Ortnek je vlak povozil 70-letno prevžitkarico M. Adamič. Nesreča se je zgodila radi naglušnosti prevžitkarice, ki ni čula prihajajočega vlaka, ko je šla čez tir.

Ravnotako se je primerila slična nesreča v Št. Vidu pri Stični, kjer je na progi povozil vlak 57 letnega revnega kočarja Tomažiča iz Podboršta, ko se je vračal iz cerkve proti domu.

Srečno je odnesel pred smrtno obsodbo pete neki musliman v Skoplju. Radi nekega umora je bil obsojen na smrt, toda tik pred izvršitvijo obsodbe je pobegnil iz zapora.

Rudnik srebra v Srebrnici v Bosni so te dni opustili. Rudnik je imela v zakupu neka ameriška družba, ki pa je zadnje čase imela velike izgube v Afriki, kjer je v tamošnje rudnike vložila mnogo kapitala.

Sodišče v Solunu je obsodilo na smrt 3 bolgarske komite. Obtoženi so bili, da so v grški Makedoniji ubili nekega Grka.

Tihotapstvo finega hercegovskega tobaka so te dni odkrili na postaji v Novem mestu, kjer so zaplenili večji zaboj tobaka v vrednosti 10.000 Din. Pošiljka je bila oddana na neki postaji v Hercegovini in imenovana pod »šušterski alat«.

V Trstu so te dni splavili v morje novo italijansko podmornico »Medusa«.

V premogovniku v Lešah pri Prevalju je bil težko ponesrečen neki rudar. Sesul se je nanj strop rova in težko tramovje je rudarja zasulo.

Nazadovanje izseljevanja. Po statistiki izseljeniškega komisarijata v Zagrebu se je v 3. letošnjem četrtletju izselilo iz naše države v prokomorske države 1262 ljudi (lani v 3. četrtletju 3210) in v evropske države 1859 ljudi (lani 5456). Vsega se je torej izselilo 3121 ljudi nasproti 8666 v istem četrtletju preteklega leta. Vrnilo pa se je v domovino v letošnjem 3. četrtletju 2147 ljudi nasproti 2100 v lanskem tretjem četrtletju.

Riziko dela. V ruški tvornici za dušik je postal žrtev dela neki J. Haložan. Pri delu je vanj brizgnil curek gorečega karbida ter mu prizadel hude opekline.

Nezgodna našega parnika. V bližini Medulina v Istri je nasedel na sipine jugoslovanski parnik »Marjan« ki je plul iz Ankone.

V perzijskem parlamentu je pretekli teden radi pokvarjenega dimnika nastal obsežen požar. Glavni del parlamenta je čisto upepeljen.

S tovornim avtom v četo vojakov. V Santa Maria (Columbia, USA) je neki tovorni avto z vso brzino zavozil v četo vojakov, ki je korakala po cesti. Pet vojakov je mrtvih, pet pa težko ranjenih. Šofer, ki je bil pijan, je bil aretiran.

Število nezaposlenih v Nemčiji znaša že 5.057.000 oseb. Tudi v Angliji se nezaposlenost še veča.

Velika stavka je izvedena v francoskem mestu Dijonu (Dijonu). Med stavkujočimi in policijo je prišlo do spopada, kjer je bilo več oseb ranjenih, ena pa ubita.

Iz Havra, francoskega pristanišča, poročajo, da je nastal ondi požar, ki je uničil veliko skladišče, pri čemer je zgorelo mnogo vagonov kave.

Žalostna petdesetletnica, 8. decembra je minilo 50 let, odkar je zgorelo dunajsko gledališče »Ring-theater«. Še živi na Dunaju nekaj starčkov, ki so to katastrofo osebno doživeli in na centralnem pokopališču spominja na njo skupen grob s spomenikom, pod katerim počivajo ostanki 447 žrtev tega požara, katerih identitete ni bilo več mogoče ugotoviti. Najtežji vzrok, zakaj je moralo toliko stotin ljudi žalostno poginiti, so bile nezadostne policijsko-varnostne naprave (oder so razsvetljevale odprte plinske svetilke, od katerih se je zastor vžgal; električnih žarnic še ni bilo. Vrata izhodišč so se odpirala na znotraj, zato se radi pritiska bežeče ljudske mase niso dala več odpreti in so se ljudje vsi morali zadušiti ali zgoreti).

Iz Tokia, glavnega mesta Japonske, poročajo, da je japonska vlada odstopila. Do tega koraka so vlado baje prisilili težki gospodarski in finančni razlogi.

Za domače izdelke. V zadnjem času se širi na Grškem propaganda za domače blago. Vse časopisje prinaša na prvi strani napise: »Kupujte samo grške izdelke!« Tudi pri nas bi bila taka metoda v veliki meri potrebna!

Tragična smrt zaradi mraza. Iz Rima poročajo o nenavadni smrti zakoncev Dimozzo iz Capracotte v Abrucih. Mož in žena sta šla z doma v sosednjo vas z namenom, da se preskrbita s potrebnimi nakupi. Na povratku ju je zalotil mogočen snežni vihar. Bila sta že blizu domačega kraja, ko se je Dimozzova žena onemogla in izčrpana zgrudila na zemljo. Mož jo je naložil na rame ter jo nesel kos poti dalje, potem pa je omagal tudi on in se je sam zgrudil pod pezo njene teže. Pozneje so kmetje našli oba v snegu in so odnesli zmrznjenca v neko kočjo. Tam je žena umrla v močevem naračju. Moža so sicer obudili k življenju, toda kljub pomoči je tudi on kmalu izdihnil.

Število prebivalstva v Franciji znaša 40.834.923. Od teh je 38.944.000 Francozov, ostali so tujci. Od 1926. leta znaša prirastek ljudstva okoli dva in pol odstotka.

Iz Guayenne, francoske kolonije za zločinca, je pobegnilo večje število deportirancev, katere zasledujejo.

Živalska ljubosumnost. V cirkusu v Genovi, ki ima tudi več belih medvedov, se je te dni zgodila tragedija kot posledica ljubosumnosti med medvedi. Trije medvedi niso mogli prenašati tega, da je medvedka poklanjala vso svojo nežnost samo četrtemu so njej. Ob priliki nežnega igračkanja so napadli medvedko in medveda ter ju raztrgali na očigled stražarjev, ki niso nikakor mogli ukrotiti pobesnelih ljubosumnih medvedov.

Amerika proti sovjetskemu blagu. Senatu v Washingtonu je bil te dni predložen zakonski načrt, s katerim naj bi se prepovedal uvoz vsakršnega blaga iz Sovjetske Unije.

Nenavadno usmiljenje. Pri nedavni dražbi konj iz hlevov španskega kralja Alfonza XIII. so pokupili živali večinoma španski plemiči, ki so nato dali konje usmrtiti. Pravijo, da so aristokrati storili to zato, ker niso hoteli dopustiti, da bi nekdanje kraljeve konje porabljale druge osebe.

Na kongresu železničarjev v Madridu, glavnem mestu Španije, je bila sprejeta zahteva, da se vse železnice podržavijo, sicer izvedejo vsi železničarji splošen štrajk.

Na Bolgarskem so te dni otvorili in predali prometu novozgrajeni železniški progji Sofija—Makrčevo.

Dobički pivovarniške industrije. Izmed pivovarn je prva objavila svojo bilanco za pretečeno poslovno leto Zagrebška pivovarna in tvornica slada. Iz nje je razvidno, da je znašal čisti dobiček 1930-31 3-16 milijonov Din v primeri s 3-15 milijonov Din v poslovnem letu 1929-30.

Naše perutninarstvo in Nemčija. Med dobri odjemalci jajec iz Jugoslavije je Nemčija. Vendar pa naš izvoz čezdalje bolj upada in sicer na račun razvoja nemškega perutninarstva. Razvoj nemške domače produkcije in uvoza jajec v zadnjih treh letih je bil sledeči: leto 1928. domača produkcija 4730 milijonov, uvoz 3130 milijonov, leto 1929. domača produkcija 5010 milijonov, uvoz 2990 milijonov, leto 1930. domača produkcija 5530 milijonov, uvoz 2890 milijonov. — Iz navedenih števil je razvidno, da uvoz vedno bolj upada, raste pa domača nemška perutninarška proizvodnja.

Država s 17 prebivalci. Čudno se sliši, da more biti na svetu država, ki ima samo 17 prebivalcev, in vendar je res. V Evropi imamo sicer nekaj liliputanskih držav, ki so si ohranile svojo neodvisnost ob ali pa v velikih sosedih. To so Monako, San Marino, Lichtenstein in zdaj še Vatikansko mesto, ki obsega 44 ha in šteje v prvi fazi svojega razvoja samo 500 prebivalcev. Na eno evropsko »veledržavo« pa navadno pozabljamo, in to je baš najmanjša med samostojnimi evropskimi državami. Gre za otok Lundy, oddaljen približno 20 km od angleške obale. O njem smo že poročali. Otoček je dobre 4 km dolg in 1 km širok. Naseljen je samo v južnem delu, kjer je poleg ribiških koč tudi majhen grad — sedež vladarja te najmanjše države. Grad izvira iz 12. stoletja, otok sam ima pa zelo zanimivo in bogato zgodovino. Na otoku vlada sedaj rodbina Harmanov, Ustanovitelj te dinastije je kupil otok, ki je bil nekoč zavetišče morskih roparjev, od angleške vlade in dobil je vse pravice suverenosti, med drugimi tudi pravico izdajati svoj denar in poštne znamke. In res je na otoku v prometu poseben denar, ki se imenuje »puffiny«, in posebne znamke, ki jih je pet vrst.

Pravni nasveti.

Dragi gospod urednik!

V prejšnji številki (Kmetški list XII, 18. novembra 1931, št. 46, str. 3) berem v članku »Za znižanje taks« sledeči odstavek:

»Nič ne slišimo o znižanju — raznih taks, ki niso same na sebi uradne, pač pa so od oblasti odobrene. Tako n. pr. nič ne slišimo o znižanju odvetniških, notarskih, inženerskih taks itd. Samo zdravniške pristojbine je uradno določila banska uprava, vse drugo je ostalo pri starem. Nižje spodaj se pravi dalje: »Zato bo prav in pravično, če se revidirajo enkrat tudi razne poluradne pristojbine v sporazumu s prizadetimi krogi, da bodo ustrezale današnjim izpremenjenim razmeram. Zlasti za kmetško prebivalstvo bi bila taka revizija velike važnosti.«

Pisec tega časa zelo primerne članka omenja odvetniške, notarske, inženerske in zdravniške takse. Omenil pa ni nekih taks, ki zaradi neizogibnosti in mnogoštevilnosti globoko posegajo v narodno-gospodarsko življenje vsega ljudstva, kmetškega in delavskega, mestnega in vsakega prebivalstva. To so cerkvene takse. Dočim pride človek z odvetnikom, notarjem, inženjerjem in zdravnikom procentualno redkokdaj v stik, ima pa vsak človek pogosto in neizogibno opravka z duhovnikom-župnikom v njegovem uradu in njegovi cerkveni službi. Zasebnopravnega značaja so krst z upeljevanjem matere, pozakonitev otrok, zaroka, poroka z oklici in večkrat s prošnjami za kake spreglede, zakonske pravde glede ločitve od mize in postelje, tožbe za razveljavljenje zakona, previdevanje bolnikov, pogrebi, maše, procesije, razni blagoslovi itd. itd. Javnopravnega značaja pa so gradnja in vzdrževanje cerkva (farnih in podružniških) in pokopališč, nabava cerkvenega inventarja (zvonov, stolpne ure, orgel, klopi, liturgične oprave, n. pr. plašči, perilo, oltarni prtji itd. in naprava drugih cerkvenih stavb (župnišča, kaplanije, mežnarije in k njih spadajočih gospodarskih poslopij in naprav, n. pr. kozolcev, hlevov, svinjakov, vodnjakov itd.). K temu pride še vzdrževanje službe božje in cerkvenega uslužbenstva: duhovnikov, organistov, mežnarjev, strežnikov, pevcev, grobokopov, zvonilcev, križarjev itd. itd. Vse te stvari ležijo na ramah vernikov in predstavljajo velika in težka bremena.

Ali so te stvari urejene? Odgovor: Vse te stvari so urejene do zadnje podrobnosti tako glede zasebnopravnih kakor javnopravnih opravil, črno na belem papirju. Ali se vsi, katere te stvari zadevajo, natančno držijo čisto točno začrtanih mej, je pa pač veliko vprašanje. Navedem Ti, gospod urednik, en sam kričeč primer iz svoje prakse v posvetovalnici Paxiusta.

Vojnemu invalidu brez imetja je zaračunal župnik pogreb 75-letne občinske uboge beri in reci: en-ti-soč di-nar-jev. Siromašni mož je prosil srezkega načelnika (okrajnega glavarja) za posredovanje. Temu je župnik poslal še za 200 Din večji račun in zahteval beri in reci: en-tisoč-in-dve-sto dinarjev. Ubogi mož se je načelniku za posredovanje zahvalil in se je dal tožiti pri rednem sodišču. Posvetovalnica Paxiusta je sodišču navedla veljavne in potrjene škofijske takse, ki znašajo za dotični pogreb le Din 385. To je župnika tako iznenadilo (in ker smo v predlogu opozorili tudi na kaznivost takega nepoštenega računa), da je brez ugovora in brez obotavljanja pristal na poravnavo: zadovoljil se je s 400 Din (torej s trikrat nižjim kakor glavarju predloženim zneskom!!!) in je prevzel nase seveda tudi vse pravdne stroške.

Ta primer je zelo zelo poučen. Jaz sem prepričan, da ta slučaj previsokega računa ni osamljen. Prosim Te, gospod urednik, opozori in pouči svoje naročnike in bralce Kmetškega lista, da so cerkvene takse popolnoma in natančno urejene in da se vsaka nepravilnost v računih ali drugih dajatvah da popraviti in poravnati. Kdor torej čuti, da je bil (četudi že pred leti) v če-

merkoli oškodovan, se lahko obrne na našo posvetovalnico (Paxiusta, Ljubljana, Kolodvorska ul. 7), ki mu bo s polnim uspehom pomagala.

Za uslužnost se Ti lepo zahvaljujem.

Pozdravljen!

J. S.

Zanimiv drobiž.

V neki bolnišnici v Berlinu si je dal te dni neki človek že petdesetič odvzeti mero svoje krvi, da so jo zdravniki napeljali iz njegovih žil v žile bolnika. Ta človek je star 24 let in tehta 72 kg. Pred dvema leti je dal na razpolago 450 kubičnih centimetrov krvi, potem pa se je žrtvoval kar zaporedoma. — Vsega skupaj so mu odvzeli doslej že 18 litrov krvi, kar se zdi na prvi pogled skoraj neverjetno, zlasti če pomislimo, da ima človek povprečno le 6—7 litrov krvi. Za vsako darovanje krvi dobi od bolniške uprave po 400 dinarjev, nekaj pa dobi od premožnejših bolnikov, ki mu dolgujejo svoje zdravje.

V Moskvi so začeli čistiti ulice na modern način. Iz mesta Köln (v Nemčiji) so poklicali v Moskvo ravnatelja urada za vzdrževanje cest, da uredi tudi v Moskvi čiščenje in vzdrževanje ulic po nemškem načinu.

»Sveta dežela« Palestina in sosedna Sirija ne čutita dandanes še nobene gospodarske krize. Jeruzalem, glavno mesto dežele, se pod novo vlado, ki stoji pod angleško vrhovno oblastjo, sijajno razvija; povsod grade nove ceste, grade moderne hotele in izboljšujejo polja. Edina nadloga, ki še tare deželo, je silno pomanjkanje vode in ljudje so popolnoma odvisni od dežja. Zato pa niti v Jeruzalemu še nimajo vodovodov pa tudi ne kanalov, ker ni vode, ki bi nesnago odvajala. Splošno pa se obe deželi vedno bolj približujeta evropski kulturi in civilizaciji. Posebno lepo se razvija v obeh deželah sadjarstvo in »južno sadje« iz Palestine je v Evropi zelo cenjeno.

Zanimivo je tudi to, za kaj porabijo stare ladje. Navadno jih prodajo za staro železo, in ladjo potem razdenejo, kovinske dele pretopijo, les pa porabijo za kurjavo. Na Švedskem so pa neko staro ladjo, ki pa je bila še dobro ohranjena, predelali za stanovanjsko hišo. Ladjo so na nekem jezeru krepko zasidrali, v ladji pa so naredili okoli 300 sob, kjer bo našlo mirno stanovanje okoli 300 starih, onemoglih mornarjev.

Londonski župan.

Angleži slove po vsem svetu tudi zaradi tega, ker silno visoko spoštujejo svoje stare zgodovinske navade in običaje. Drugače so Angleži visoko moderni ljudje, glede spoštovanja in gojitve starih običajev pa ne odnehajo. Zato vidiš še danes v Angliji ob slovesnih prilikah visoke dostojanstvenike nastopati v njihovih starinskih nošah in vozijo se v starinskih pozlačenih kočijah in ne v avtomobilih.

Tudi takrat, kadar javno nastopa londonski župan ali »lord-mayor« (reci: lord-méer), razvijajo vse starinsko razkošje. Londonski župan pa pravzaprav ni župan celega Londona, ampak je le župan središča mesta. To središče se imenuje »city« (= sitti). Tu leže same velike trgovske hiše, banke itd., stanujejo pa tu samo vratarji in slugi, dočim stanuje gospoda zunaj mesta in se vozi vsak dan na delo v »city«.

Župana ali »lord-mayorja« volijo le prebivalci srednjega dela mesta, zastopa pa on kljub temu ves London. On nima drugega opravka, kakor da zastopa ali »reprezentira« mesto London pri slavnostnih prilikah v svoji svečani srednjeveški uniformi. Prave županske posle pa vodi njegov namestnik ali »Mairman«. Lord-mayor nosi dragocen, s hermelinom obšit plašč, spremlja ga pa mest-

ni sodniki in glasniki, vsi seveda oblečeni po srednjeveško. To srednjeveško razkošje ljudje silno radi uživajo.

Mesec november je za londonskega župana najhujši. Novembra meseca mora namreč »jezdit« h kralju z velikim sijajem. Danes seveda ne jezdi več na konju, ker so ježo odpravili, odkar je l. 1896. konj jezdeca nevarno udaril, zato pa se pelje h kralju v težki, pozlačeni kočiji.

Za svoje drage nastope prejema londonski župan seveda tudi primerno odškodnino, da varuje s svojimi nastopi stare pravice londonskih meščanov; v »city« n. pr. ne sme niti kralj sam, dokler ga ne sprejme mogočni zastopnik meščanstva, lord-mayor!

Gospodarstvo

Živinozdravnik Arko St.:

Glavne napake pri vzreji mlade živine.

Pravilna reja plemenskih živali se pričinja še predno je žival spočeta, to se pravi, ako hočemo prirejati krepko razvito in za potrebe gospodarstva hasnovito živino, moramo predvsem gledati na odbiro staršev. Dobro, še bolj pa slabe lastnosti staršev se podedujejo na potomce. Čimbolj so te lastnosti v rodu stanovitne, s tem večjo gotovostjo smemo pričakovati, da jih bodo tudi potomci podedovali. V tem je ves smisel čistokrvnosti posameznih pasem. Pri čistokrvnem biku so n. pr. skozi veliko rodov ohranjene in, rekel bi, v krvi zasidrane posebne koristne lastnosti dotične pasme, kar potom rodovnikov oziroma vpisov v vzrejnih knjigah lahko zasledujemo.

Posebne, določene oblike telesa, barva dlake pri posameznih čistih pasmah so vnanji, vidni znaki teh hasnovitih lastnosti, tako, da predvsem po njih presojava sposobnost dotične živali za plemo.

Pri nas še nismo dosegli onega visokega stanja v živinoreji, da bi vzrejali čiste pasme. Glavna naša skrb je zaenkrat zboljšanje domače živine potom plemenskih bikov, da na ta način dosežemo boljši naraščaj. Pri tem pa moramo gledati na to, da odbiramo za plemenitev samo take živali, ki so za rejo prikladne, razun tega pa moramo ta naraščaj tudi pravilno vzrejati. To zadnje je najmanjše toliko važno, kot odbira staršev. Določevanje, katere živali naj uporabljamo za plemenitev, je poglavje zase. Jaz hočem na tem mestu spregovoriti samo o napakah pri vzreji mlade živine, ki sem jih imel kot živinozdravnik priložnost opazovati v naših hlevih.

Sesanje telet. Teleta, ki se jih misli dalje rediti, se dostikrat pustijo sesati samo 4 do 6 tednov, namesto 10 do 12. Dokazano je namreč, da v prvih tednih življenja ne more nobena druga hrana zadostno nadomestiti materinega mleka. Od telet, ki so premalo časa sesala, ne moremo pričakovati, da se bodo krepko razvijala. Taka teleta so torej že od vsega početka zaostala v svojem razvoju in ne morejo pozneje nikdar več nadomestiti tega, kar se jim je odvzelo. Pri vsem tem se pa dogaja, da se teletu večkrat mleko celo krade, ne da bi isto teletu preostajalo in tisti, ki tako ravna in misli tele obdržati za rejo, dela slab račun. Taka zaostala, slaborastoča žival mu pozneje v istem času požre ravno toliko krme kot ona, ki je dovolj časa sesala, je pa pozneje v rasti mnogo hitreje napredovala in se krepko razvijala. Pri isti starosti in isti krmi se kasneje opaža velika razlika med enim in drugim živinčetom.

Odstavljanje telet. Druga velika napaka je ta, da se pri prehodu z mlečne na rastlinsko hrano, torej pri odstavljanju, daje te-

letom samo seno brez zrnate hrane oziroma krmo, ki vsebuje premalo tečnih snovi. Mleko ima namreč v sebi mnogo beljakovine, ki jih samo seno ne more nadomestiti.

Ako pogledamo taka odstavljenega teleta, ki dobivajo samo seno in rezanico od stare slame, vidimo, da so mršava, kuštrasta in imajo velik trebuh. Marsikdo si misli, a kaj, se bo že sčasoma popravilo. Kdor je tega mnenja je na krivem potu, ker tako tele je obsojeno na zaostalost, ki jo pozneje tudi ni mogoče več z ničemer popraviti. Zato naj oni, ki hoče vzrejati kaj vredno in lepo živino, s katero bo imel veselje, poklada odstavljenim teletom zrnato hrano poleg dobre sena. Najboljši je oves, bolji od vsakega drugega žita, ker vsebuje poleg beljakovin tudi izredno mnogo takozvanih vitaminov. Vitamini so namreč posebne snovi, ki se nahajajo v hrani in ki so telesu neobhodno potrebni za razvoj. Vsled tega bo izdatek za oves, ki ga bomo pokladali odstavljenemu teletu pozneje bogato poplačan.

Toliko kar se tiče prehrane. Poleg tega nepravilnega ravnanja z mlado živino opazamo zelo pogosto še druge napake, ki povzročajo nepravilno vzrast in obliko telesa. Tu naj omenim škodljive posledice jasli in previsokih žlebov in korit, iz katerih žival žre. Jasli so po mojem mnenju v govejem hlevu sploh nepotrebne, posebno so pa škodljive za mlado živino, ki se mora stegovati, da doseže krmo, pri tem pa vpogibati hrbet in stoji z razkoračenimi zadnjimi nogami na svojem stojišču. Posledica tega je, da dobi rastoča žival, ki ima še mehke kosti, za plečeti vdrt hrbet in takozvano kravjo stoji. Tudi ta napaka, ki zelo kazi obliko telesa, posebno hrbtno črto, se ne da pozneje nikdar več popraviti. Zato proč z jasli v govejem hlevu, korita in žlebovi pa naj bodo kolikor mogoče nizka in globoka. Sprednje starnice korita naj bodo sicer visoke, toda za vsako glavo govedl globoko izrezane, tako, da živini ni treba dvigati glave pri žretju. Taki globoki žlebovi imajo tudi to prednost, da živina sena ne raztresa po tleh in da ena žival drugi ne krade krme. Za teleta naj bodo taki žlebovi razmeroma še nižji, kot oni za odraslo živino. Kdor bo krmil svojo junad iz takih žlebov, bo vzredil živali z ravnim hrbtom in ravnimi nogami.

Se nekaj naj omenim, kar je za zdravje živali ravnolotiko potrebno kot za človeka:

dober zrak, mnogo gibanja, dovolj svetlobe oziroma solnca in dobra pitna voda. Zrak, solnce in voda so trije temelji zdravja. Po večini so naši hlevi vse preveč temni, mračni in zaduhli. Navadno se vse to podcenjuje, ker človek ne vidi takoj neposrednega blagodejnega učinka teh činiteljev na zdravje živine, čimur pa je zopet krivo pomanjkanje pouka našega kmečkega ljudstva o teh stvarih. Hlev naj bo torej dovolj svetel, okna naj bodo dovolj velika in svetloba naj pada po možnosti od zadaj na živino. Najbolj praktična in koristna so taka okna, ki se dajo premikati okoli svoje vodoravne osi, ki naj bo z vsake strani nameščena v sredi višine okna. Na ta način lahko poljubno zračimo hlev. Toplejši zrak, ki je lažji od hladnejšega vhaja pri zgornji odprtini na prosto, svež pa uhaja pri doljni odprtini v hlev. Če tudi taka okna precej zračijo hlev, je vendar potrebno, da se napravi v hlevu še poseben zračnik v obliki dimnika, ki vodi od stropa skozi podstrešje na ven. S tem preprečimo, da se pozimi ne nabira vlaga na stropu in da poleti hlev ni preveč vroč, ko okenj radi muh ne moremo preveč odpirati. Stropi iz betona niso priporočljivi, ker so premrzli in so radi vlažni od sopare.

Če je le mogoče napajajmo svojo živino izven hleva na koritu z dobro, tekočo vodo ali pa na bistrem potoku. To je potrebno vsled tega, da se živina vsaj nekoliko sprehodi in navžije svežega zraka. Za mlado rastočo žival je pa neobhodno potrebno, da se redno vsak dan zadostno giblje, ker se drugače zastoji, svoj život nepravilno razvija in dobi grde oblike. Zato si brez paše skoraj ne moremo misliti uspešnega vzrejanja plemenskih živali. Na paši naredi živina život, ker se giblje po mili volji in ker živi tako kot priroda to zahteva. Kar je pa prirodno to je gotovo koristno.

Zračni, svetli hlevi in zadostno gibanje v prosti naravi pa niso potrebni zgolj za pravilno telesno razvijanje živine, temveč ima vse to še drug važen pomen: Ohranitev zdravja, to je krepitev telesa in naravne odpornosti proti boleznim. Poglejmo samo srne v gozdu, ki živijo popolnoma prirodno, ne škodi jim ne mraz, ne vlaga, odporne so proti vsem vremenskim spremembam in nimajo bolezni, ako se jih ne nalezajo od domače živine. Kako so lepo vzraščene, čile in čiste! Našo domačo živino, kjer je človek nje

Obleke, plašči, krila, po zelo nizkih cenah!
Zahtevajte brezplačni ilustrirani cenik!

posamezne lastnosti enostransko odgojil, tako, da so njemu koristne in jo s tem oddaljil od narave, seveda ne moremo držati na prostem. Ker jo pa ne moremo, potem je naša dolžnost, da te naravne pogoje pod katerimi je bila stvarjena, nadomestimo povsod kjer se le da. Pamet nam veleva, da ji moramo v hlevu nuditi dovolj svežega zraka, svetlobe in da skrbimo za izdatno gibanje v naravi. S tem jo bomo vtrdili v zdravju, in napravili odporno proti boleznim. Zapomnite si: čimbolj se oddaljujemo od narave, pa naj si bo to človek ali žival, tembolj je bitje podvrženo raznim za zdravje škodljivim vplivom.

Upam, da sem v teh vrsticah omenil v glavnem one najpogostejše napake mnogih živinorejcev, ki se dajo z malimi stroški, če že ne vse takoj, pa vsaj sčasoma, povsod odpraviti. Nadejam se, da sem s tem dal dober svet onim, ki se hočejo odslej po tem ravnati.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

registrovana zadruga
z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1898

v Kandiji v lastni hiši

- Sprejema hranilne vloge od vsakogar, jih obrestuje najugodnejše, nudi popolno varnost, izplačuje točno -
Rentni davek plačuje sama iz svojega

Opeko in strešnike

vseh vrst, za ridavo hišo, in znanih karlovških opekarn

„ILOVAC“

dobavljajo franco vsaka postaja po konkurenčnih cenah samo

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA DRAVSKO BANOVINO
»EKONOM«, LJUBLJANA Kolodvorska ulica šte. 7

Oblastveno koncesionirana
šoferska šola
GOJKO PIPENBACHER
Ljubljana, Gosposvet-
ska cesta št. 12
Zahtevajte informacije

Priзнano najboljši
Trboveljski
Portland-
cement
vedno v zalogi pri
»EKONOM«
Ljubljana
Kolodvorska ulica 7

Prvovrstne selekcionirane trte

cepljenke najboljših sort, cepljenih na razne podlage, Din 1:20 za komad nudi

Banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru

Pristopajte h
Kmetijski Matlici!

EKONOM

Osrednja gospodarska zadruga ▼
Ljubljani Kolodvorska ulica šte. 7.

Nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, naj-finejšo banaško in domačo moko, koruzo, krmila, špecijsko blago in ostale v to stroko spadajoče predmete.

VELIKA ZALOGA vseh vrst umetnih gnojil, modre galice ter najboljšega trboveljskega in splitskega portland cimenta.

Italijansko brinje, istrsko brinje, fige, slive za žganjekuho dobile najceneje pri tvrdki

A. Šarabon
Ljubljana

ZAHTEVAJTE VZORCE!

ZASTOPNIKE

za prodajo šivalnih strojev, separatorjev, koles, gramofonov, elektrotehničnih predmetov i. t. d. pod zelo ugodnimi pogoji sprejememo „CENTRA“ trgovina šivalnih strojev i. t. d. Ljubljana, Poštni predal 248.

Prvovrstno vinsko trsje z garancijo

dobiste pri Drevesnice bratov Dolinšek, Kamnica, p. Maribor. — Zahtevajte naš cenik! Cena 1 Din za trs. Na željo plačilne ugodnosti!

250 dinarjev dnevno

zaslužite z obiskovanjem ljudi v Vašem kraju!
„KOSMOS“, Ljubljana, Poštni predal 307. — Znamko za odgovor

Govori se

med našimi gospodarsko jasno mislečimi kmetovalci, da se uporaba

Nitrofoskala-Ruše

tudi v današnjih časih dobro izplača. Zato bo v Vašo korist, če tudi Vi gnojite z Nitrofoskalom.

Pri gnojenju travnikov pa ne pozabite na:

apneni dušik

Naročila sprejemajo zadruga, kmetijske podružnice „EKONOM“ v Ljubljani kakor tudi Tvorница za dušik d. d. Ruše

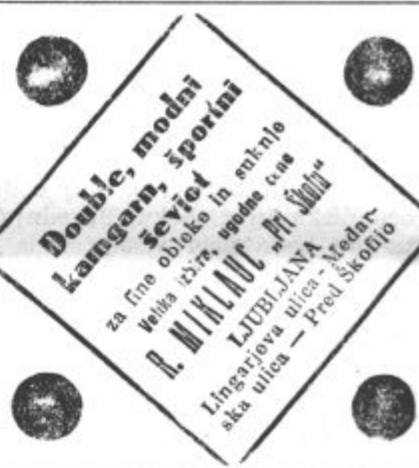
L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
dežniki

Na malo!

Na veliko!

Ustanovljeno 1839

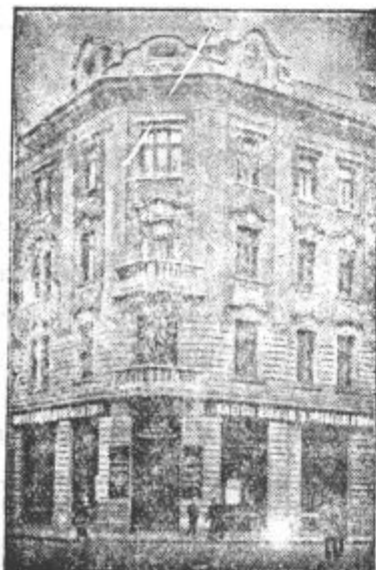

Laneno olje in vse v stroko spadajoče Firnež blago kupite dobro, solidno in po zmernih cenah pri Olijnatih barvah
Lanene tropine

MEDIĆ-ZANKL

D. Z. O. Z.

Tovarne olja, firneža, laka in barv
LJUBLJANA - MEDVODE - DOMŽALE
Podružnica: Maribor, Novi Sad Lastnik: Franjo Medić

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetijski hranilni in posojilni dom

Račun pošt. hraniln. ce št. 14.257

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Brzjavlj: „KMETSKI DOM“

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Telefon šte. 2847

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5 1/2 %, brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7 %, brez odbitka davka na rente

Stanje vlog nad 30.000.000 dinarjev
Rezerve nad 700.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. — POSOJILA daje proti poroštvo, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8 — 12 1/2, in od 3 — 4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8 — 12 1/2,

Podružnici v Kamniku, Glavni trg, in v Mariboru, Slomškov trg 3

